

ມະເຮັງຕັບ

American Liver Foundation
www.liverfoundation.org
1-800-GO-LIVER

ຜົນຫຍັງຕໍ່ບໍ່ຈົ່ງສາຄັນ?

ຕັບເປັນອະໄອຍະວະໃຫຍ່ທີ່ສຸດຢູ່ໃນຮ່າງກາຍຂອງທ່ານ ແລະ ຢູ່ກ່ອງຮ່າງກະດູກຂ້າງເບື້ອງຂວາ. ມັນມີນ້ຳໜັກປະມານ 3 ປອນ ແລະ ມີຮ່າງເຫຼືອນັບທຸກບາບນາຕະທີ່ແບນພຽງດ້ານນຶ່ງ.

ຕັບທຳໜ້າທີ່ຫລາຍຢ່າງໃຫ້ແກ່ຮ່າງກາຍຂອງທ່ານ. ມັນປຸງແຕ່ງສິ່ງທີ່ທ່ານກິນລົງໄປ ແລະ ທ່ານດື່ມລົງໄປ ໄປເປັນພະລັງງານ ແລະ ຜົນອາຫານຕ່າງໆ ຮ່າງກາຍຂອງທ່ານສາມາດນຳໄຊ້ໄດ້. ຕັບຈັດການກັບສານພິດທີ່ເປັນອັນຕະລາຍກັບເລືອດຂອງທ່ານອອກໄປ.

ມະເຮັງຕັບແມ່ນຫຍັງ?

ມະເຮັງຕັບມັນເຕີບໂຕ ແລະ ກະຈາຍຈຸລິງທີ່ບໍ່ແຂງແຮງຢູ່ໃນຕັບ. ມະເຮັງທີ່ເລີ່ມຕົ້ນໃນຕັບແມ່ນມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນ. ມະເຮັງ ທີ່ໄດ້ກະຈາຍໄປສູ່ຕັບ ຈາກອະໄວຍະວະຕົວອື່ນອີກນັ້ນ ແມ່ນມະເຮັງຕັບທີ່ກະຈາຍຈຸລິງຮ້າຍ (metastatic liver cancer).

ປະມານ 21,000 ຄົນອະເມີຣິກັນ ຖືກລະບຸວ່າເປັນມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແຕ່ລະປີ. ມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນື່ງ ໃນຈຳນວນ ສອງສາມ ຊະນິດ ຂອງມະເຮັງກຳລັງເພີ່ມຂຶ້ນໃນສະຫະຣັດອະເມີຣິກາ. ມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນມີປະມານສອງເທົ່າທີ່ເປັນປົກກະຕິ ໃນໝູ່ຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນຫລາຍກວ່າເປັນໃນໝູ່ຜູ້ຍິງ.

ແມ່ນຫຍັງພາໃຫ້ເກີດມະເຮັງຕັບ?

ມັນມີປັດໃຈສ່ວນຫລາຍໆປັດໃຈສຳລັບໂຮກມະເຮັງຕັບ.

- ໂຮກຕັບແຂງ (Cirrhosis) (ຈຸດດ່າງຂອງຕັບ) ສາມາດນຳໄປສູ່ໂຮກມະເຮັງຕັບໄດ້. ໃນສະຫະຣັດອະເມີຣິກາ, ໂຮກພິດສຸຣາ (ເທົ້ລາ) ທີ່ເຮັດອ້ຮງ (chronic alcoholism) ແລະ ໂຮກຕັບອັກເສບ ຊະນິດ ຊີ (C) (hepatitis C) ເປັນສາເຫດນຳໄປສູ່ໂຮກຕັບແຂງ.
- ການຕິດເຊື້ອໂຮກຕັບອັກເສບ ຊະນິດ ບີ (B) (hepatitis B) ແລະ ໂຮກຕັບອັກເສບ ຊະນິດ ຊີ (C) (hepatitis C) ທີ່ຍາວນານ ແມ່ນ ຕິດພັນກັບມະເຮັງຕັບ ເພາະວ່າ ໂຮກຕັບອັກເສບຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ນຳພາໄປສູ່ໂຮກຕັບແຂງສະເໝີ. ໂຮກຕັບອັກເສບຊະນິດ ບີ (B) (hepatitis B) ສາມາດນຳໄປສູ່ມະເຮັງຕັບໄດ້ໂດຍປາສຈາກການເປັນຕັບແຂງ.
- ໂຮກອ້ວນ (Obesity) ອາດເພີ່ມຄວາມສ່ຽງໃຫ້ແກ່ມະເຮັງຕັບ.
- ໂຮກເບົາຫວານ (Diabetes) ສາມາດເພີ່ມຄວາມສ່ຽງໃຫ້ແກ່ມະເຮັງຕັບ, ໂດຍສະເພາະເພີ່ມຄວາມສ່ຽງໃຫ້ແກ່ບັນດາຄົນທີ່ດີມ່ຽງໜັກກ່ວງ ຫລື ບັນດາຄົນທີ່ມີໄວ້ຣັສ ໂຮກຕັບແຂງ.

ອາການຂອງໂຮກມະເຮັງຕັບມີຄືແນວໃດ?

ເຜີນເລື້ອຍໆ ຄືມັນຈະບໍ່ເຫັນອາການໂຮກມະເຮັງຕັບ ຈົນກ່ວາ ໂຮກນີ້ເຂົ້າໄປຂັດຕອນເປັນແຮງຫລາຍແລ້ວ. ມີອາການຂອງໂຮກປາກົດໃຫ້ເຫັນ, ອາການນັ້ນອາດຮວມ ເອົາຄວາມເມື່ອຍລ້າ, ເປັນບວມ, ໄຈບປວດທີ່ສ່ວນເທິງເບື້ອງຂວາຂອງສ່ວນທ້ອງເບື້ອງເທິງ ຫລື ໄຈບຫ້ລັງ ແລະ ບາໄລ່, ອາການຄິ້ນໃສ່ປວດຮາກ, ກິນເຂົ້າບໍ່ແຊບ, ມີ ຄວາມຮູ້ສຶກອ້ອມຕັ້ມ, ນ້ຳໜັກຫຼຸດລົງ (ສູນເສຍນ້ຳໜັກ), ອ່ອນເພຍ, ຜິບໄຂ້ ແລະ ໂຮກດີຊານ (ອາການຕາເຫຼືອງແລະຜວໜັງລ່າເຫຼືອງ).

ມະເຮັງຕັບລະບຸໄດ້ຈັ່ງໃດ?

ມະເຮັງຕັບອາດຖືກລະບຸໄດ້ໂດຍການກວດສອບຮ່າງກາຍ ຫລື ໂດຍການທົດສອບພາບຖ່າຍຕ່າງໆ. ເພື່ອຢືນຢັນການລະບຸ (ວິນິສັຍ) ໂຮກມະເຮັງຕັບ, ດອກເຕີແພດອາດຈະ ໃຊ້ວິທີການກວດເລືອດ, ທົດສອບດ້ວຍຄື້ນສຽງ (ultrasound tests), ການສະແກນດ້ວຍແສງລັງສີສ່ວນຕັດອາໄສຄອມພິວເຕີ (computer tomography (CT) scans), ການຖ່າຍຮູບພາບແບບສຽງສະທ້ອນດ້ວຍສັນສະເຢີອນໂດຍແມ່ເຫຼັກ (magnetic resonance imaging MRI) ແລະ ຮູບພາບ ເອກັສ ເຣ (X-ray image) ຂອງເສັ້ນ ເລືອດຫ້ລັງເສັ້ນເລືອດໄດ້ຖືກບັນຈຸດ້ວຍວັດຖຸທີ່ແຕກຕ່າງ (angiograms). ດອກເຕີແພດຂອງທ່ານ ອາດຈະຕ້ອງການຕັດຕັບສ່ວນນຶ່ງອອກກວດກາ (biopsy). ໄລຍະເຮັດ ການຕັດສ່ວນນຶ່ງອອກກວດ, ຕ້ອນນ້ອຍໆຂອງແພຈຸລິງຂອງຕັບໄດ້ຕັດອອກແລະໄດ້ຖືກສຶກສາໃນຫ້ອງທົດລອງ.

ມະເຮັງຕັບປວໄດ້ຈັ່ງໃດ?

ການຮັກສາໂຮກມະເຮັງຕັບປວໄດ້ມີຂັ້ນກັບ:

- ເງື່ອນໄຂຂອງຕັບ
- ຂະໜາດ, ສະຖານທີ່ ແລະ ຈຳນວນເນື້ອງອກທີ່ເປັນມະເຮັງ
- ຖ້າຫາກມະເຮັງໄດ້ຂະຫຍາຍໄປນອກຕັບ
- ອາຍຸ ແລະ ສຸຂະພາບລວມ ຂອງຄົນຜູ້ເປັນມະເຮັງ

ທາງເລືອກຕ່າງໆຂອງການຮັກສາມະເຮັງມີດັ່ງນີ້ ຖ້າຫາກມະເຮັງບໍ່ໄດ້ຂະຫຍາຍອອກໄປ ແລະ ສ່ວນເຫຼືອຂອງຕັບຍັງແຂງແຮງດີ:

ການປູກຖ່າຍ (Transplant)

ຖ້າຫາກມະເຮັງບໍ່ໄດ້ອອກໄປ, ສຳລັບຄົນເຈັບບາງສ່ວນ ການປູກຖ່າຍຕັບ (a liver transplant) (ການປ່ຽນແທນຕັບໃໝ່) (replacement of the liver) ອາດເປັນທາງເລືອກອີກທາງໜຶ່ງ.

ການຜ່າຕັດ (ໃສລະຍະກຳ) (Surgery)

ຖ້າຫາກມະເຮັງໄດ້ຖືກພົບພໍ້ແຕ່ຕັບ ແລະ ສ່ວນເຫຼືອຂອງຕັບຍັງແຂງແຮງດີ, ດອກເຕີແພດອາດຈຳເປັນການຜ່າຕັດເພື່ອຕັດເນື້ອງອກ(tumor) ທີ່ເປັນມະເຮັງອອກຈາກຕັບ (ການຕັດຕັບອອກບາງສ່ວນ) (partial hepatectomy).

ທາງເລືອກຂອງການຮັກສາຢ່າງອື່ນຮວມເອົາດັ່ງນີ້ ຖ້າຫາກການຜ່າຕັດແລະການປູກຖ່າຍທາກໍບໍ່ສາມາດດຳເນີນການໄດ້:

ການຜ່າຕັດດ້ວຍວິທີໄຊຄວາມເຢັນທຳລາຍເນື້ອເຍື້ອ (Cryosurgery)

ການຜ່າຕັດໃນອຸນຫະພູມຕ່ຳ ແມ່ນໄຊເຄື່ອງແຈ້ງທີ່ເປັນໂລຫະລົງໄປແລ້ວເຮັດໃຫ້ເຢັນແຂງ ແລະ ທຳລາຍຈຸລັງມະເຮັງຕ່າງໆນັ້ນຖິ້ມ.

ການທຳລາຍດ້ວຍຄວາມຮ້ອນຂອງຂົວໄຟຟ້າ (Radiofrequency Ablation)

ການທຳລາຍດ້ວຍຄວາມຮ້ອນຂອງຂົວໄຟຟ້າ ແມ່ນໄຊເຄື່ອງຍັງແຜ່ພິເສດເພື່ອທຳລາຍຈຸລັງມະເຮັງດ້ວຍຄວາມຮ້ອນ.

ການສັກເຫຼັກອີທາໂນລ (Ethanol Injection)

ເຫຼັກອີທາໂນລ (ເຫຼັກ) ຈະຖືກສັກໃນຈຸລັງມະເຮັງໃນຕັບ(ເນື້ອງອກ) (liver tumor) ໂດຍກົງ ເພື່ອທຳລາຍຈຸລັງມະເຮັງ.

ການປັບປວໂດຍໄຊຢາເຄມີຮັກສາ (Chemotherapy) ຫລື ຂັ້ນຕອນໃນການຢຸດເລືອດເຂົ້າໄປໃນຈຸລັງທີ່ເປັນມະເຮັງ ແລະ ໃສ່ຢາເຂົ້າໄປໃນຈຸລັງທີ່ເປັນມະເຮັງ (chemoembolization)

ການປັບປວໂດຍໄຊຢາເຄມີຮັກສາ ແມ່ນໄຊຢາເພື່ອທຳລາຍຈຸລັງມະເຮັງ. ໃນບາງກໍລະນີ, ການປັບປວໂດຍໄຊຢາເຄມີ ສາມາດສັກຢາໃສ່ບ່ອນຈຸລັງມະເຮັງໃນຕັບ(ເນື້ອງອກ) (liver tumor) ໂດຍກົງ.

ການບຳບັດຮັກສາດ້ວຍການໄຊແສງລັງສີ (Radiation Therapy)

ການບຳບັດຮັກສາດ້ວຍການໄຊແສງລັງສີ ແມ່ນໄຊແສງລັງສີ (ແສງລັງສີ ໂອກສ໌ (X) ທີ່ມີພະລັງງານສູງ) (high-energy x-rays) ເພື່ອທຳລາຍຈຸລັງມະເຮັງ.

ຕິວຢາຮັກສາໂຮກ (ໂຊຣາເຟນິບ) (ຕຣາ ນັກຊາວາຣ໌) (Sorafenib (Nexavar))

ຕິວຢາຮັກສາໂຮກ (ໂຊຣາເຟນິບ) ແມ່ນຢາກິນ ທີ່ຮັບຮອງເອົາໂດຍ FDA ພ້ອມໄຊໃນກໍລະນີຂອງຂັ້ນພັດທະນາຂອງຈຸລັງມະເຮັງທີ່ມະເຮັງເລີ່ມຕົ້ນຕີບໃຫຍ່ ໃນໂລຍະແກ່ຕົວຂອງຈຸລັງມະເຮັງໃນຈຸລັງຕັບ (hepatocellular carcinoma) (ນີ້ແມ່ນຊະນິດປົກກະຕິທີ່ສຸດຂອງມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນ).

ແມ່ນຫຍັງຄືວິທີທີ່ດີທີ່ສຸດໃນການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຂອງມະເຮັງຕັບ?

ຂັ້ນຕອນໃນການລຶດຄວາມສ່ຽງຂອງມະເຮັງຕັບຮວມມີ:

- ໃຫ້ໄປຫາດອກຕິແພດເປັນປະຈຳຜູ້ມີຄວາມຊຽວຊານທາງດ້ານມະເຮັງຕັບ
- ສິນທະນາກັບດອກຕິແພດຂອງທ່ານກ່ຽວກັບການປ້ອງກັນໄວ້ຮັສຕັບອັກເສບ, ລວມທັງການສັກວັກຊີນປ້ອງກັນ ໂຣກຕັບອັກເສບ ເອ (A) ແລະ ໂຣກຕັບອັກເສບ ບີ (B)
- ໄຮດຕາມຂັ້ນຕອນໃນການປ້ອງກັນການສຳຜັດກັບ ໂຣກຕັບອັກເສບ ເອ (B) ແລະ ໂຣກຕັບອັກເສບ ບີ (C)
- ຖ້າຫາກທ່ານມີໂຣກຕັບແຂງ ຫລື ໂຣກຕັບຊຳເຮືອ, ໃຫ້ໄຮດຕາມຄຳແນະນຳຂອງທ່ານ ເພື່ອຮັກສາບຳບັດ ແລະ ກວດສອບສ່ອງເບິ່ງມະເຮັງຕັບເປັນປະຈຳ
- ຖ້າຫາກທ່ານນຳໜັກເກີນຂອບເຂດ ຫລື ເປັນໂຣກອ່ວນ, ເປັນເບົາຫວານ ຫລື ທ່ານມີດ່ມຢ່າງໜັກຫນ່ວງ, ໃຫ້ເວົ້າຈຳກັບດອກຕິແພດຂອງທ່ານກ່ຽວກັບສຸຂະພາບຂອງຕັບທ່ານ ແລະ ກວດສອບສ່ອງເບິ່ງມະເຮັງ

ຄວາມເປັນຈິງ ໃນການເບິ່ງມະເຮັງ (Facts At-A-Glance)

- ມະເຮັງຕັບຈະເລີນເຕີບໂຕແລະຂະຫຍາຍໄປຍັງຈຸລັງທີ່ບໍ່ແຂງແຮງໃນໄຕມ
- ມະເຮັງທີ່ເລີ່ມເປັນໃນແມ່ນເປັນມະເຮັງຕັບຂັ້ນເລີ່ມຕົ້ນ. ມະເຮັງທີ່ກະຈາຍແຜ່ລາມໄປໃນຕັບຈາກອະວັຍຍະວະອື່ນອີ່ນແມ່ນມະເຮັງຕັບທີ່ແຜ່ກະຈາຍເນື້ອຮ້າຍອອກໄປ
- ປະມານ 21,000 ຄົນອະເມີຣິກັນຖືກລະບຸ(ວິນິສັຍ)ວ່າ ເປັນມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແຕ່ລະປີ
- ມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນື່ງໃນມະເຮັງສອງສາມຢ່າງທີ່ກຳລັງເພີ່ມຂຶ້ນໃນສະຫະຣັດອະເມີຣິກາ
- ມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນພົບປາກກະຕິປະມານ ສອງເທົ່າໃນໜູ່ມີຄູ່ຜູ້ຊາຍທີ່ຫລາຍກວ່າໃນໜູ່ມີຄູ່ຜູ້ຍິງ
- ບັດໃຈສ່ຽງສຳລັບມະເຮັງຕັບຂັ້ນຕົ້ນແມ່ນໂຣກຕັບຊະນິດອື່ນໆ (ສຳຄັນແມ່ນ ໂຣກຕັບແຂງ (cirrhosis), ໂຣກຕັບອັກເສບເຮືອອັງ (ຊຳເຮືອ) ຊະນິດ ບີ (B) (chronic hepatitis B) ແລະ ໂຣກຕັບອັກເສບເຮືອອັງ (ຊຳເຮືອ) ຊະນິດ ຊີ (C) (chronic hepatitis C)
- ປະກົດເລື້ອຍໆວ່າ ມັນບໍ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນອາການຂອງມະເຮັງຕັບ
- ດອກຕິແພດແນະນຳໃຫ້ເລື້ອຍໆວ່າ ການກວດສອບສ່ອງເບິ່ງມະເຮັງຕັບເປັນປະຈຳສຳລັບມະເຮັງຕັບເທົ່າລຳນັ້ນ ແມ່ນມີຄວາມສ່ຽງເພີ່ມຂຶ້ນສຳລັບມະເຮັງໃນຕັບ
- ມະເຮັງຕັບອາດຈະຖືກລະບຸ (ວິນິສັຍ) ໂດຍການກວດສອບທາງດ້ານຮ່າງກາຍ ແລະ ການກວດສອບໂດຍແບບຮູບພາບ (imaging tests)
- ການບຳບັດຮັກສາ ແມ່ນຂຶ້ນກັບເງື່ອນໄຂຂອງຕັບ, ຂະໜາດ, ສະຖານທີ່, ແລະ ຈຳນວນຂອງຈຸລັງມະເຮັງ (ເນື້ອງອກ), ຖ້າຫາກມະເຮັງໄດ້ລະບາດອອກໄປຂ້າງນອກຂອງຕັບ, ແລະ ອາຍຸຂອງບຸກຄົນ ແລະ ສຸຂະພາບໂດຍລວມ

American Liver Foundation
www.liverfoundation.org

1-800-GO-LIVER

ການພິມນີ້ມີທັງໝົດໄດ້ເຮັດຂຶ້ນຢ່າງເປັນໄປໄດ້ໂດຍການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ມີໃຈກວ້າງຈາກສັນຮັກສາສຸຂະພາບເບີຍິງການຢາ ແລະ ໂອນິນກຳສິການຢາ
(Printing of this brochure has been made possible by a generous grant from Bayer Healthcare Pharmaceuticals and Onyx Pharmaceuticals)